

Економічні науки

УДК 330.4

Тарнавська Владислава Валеріївна

студентка факультету менеджменту та маркетингу

НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Tarnavska Vladyslava

Student of the Faculty of Management and Marketing

NTUU "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

**АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПИВОВАРНОЇ
ГАЛУЗІ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЇХНЬОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ANALYSIS OF THE FINANCIAL STABILITY OF BREWING
INDUSTRY ENTERPRISES AND WAYS TO IMPROVE THEIR
COMPETITIVENESS**

Анотація. Вступ. Фінансова стійкість і конкурентоспроможність підприємств, які функціонують у межах однієї галузі, є ключовими аспектами їхнього довгострокового розвитку, особливо в умовах економічної нестабільності. У цій статті розглянуто діяльність двох представників пивоварної галузі України – ПрАТ "Оболонь" і ТОВ "Бердичівський пивоварний завод". Незважаючи на спільний ринок, ці підприємства мають суттєві відмінності у масштабах діяльності, структурі витрат і стратегіях адаптації до зовнішніх викликів, що робить їхній аналіз особливо цінним для розуміння багатогранності функціонування галузі.

Мета. Основною метою дослідження є оцінка фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємств пивоварної галузі України та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності управління

ресурсами, оптимізації витрат і розширення ринків збуту. Дослідження також має на меті визначити ключові фактори, що впливають на фінансову стабільність підприємств різного масштабу, та виявити перспективні підходи до підвищення їхньої конкурентоспроможності.

Матеріали і методи. Дослідження ґрунтується на аналізі фінансової звітності двох підприємств, а також на використанні імітаційного моделювання грошових потоків. Для порівняння фінансових показників було розглянуто дані бухгалтерської та управлінської звітності за останні роки. Методологія включає застосування економічного моделювання, що дозволяє прогнозувати фінансові показники в оптимістичних і песимістичних сценаріях розвитку галузі. Також проведено аналіз ринкового середовища, що враховує споживчий попит, рівень конкуренції та макроекономічні фактори, які впливають на фінансову стійкість підприємств.

Результати. Аналіз виявив суттєві відмінності у підходах до управління ресурсами та стійкості до зовнішніх економічних викликів. ПрАТ "Оболонь" як велике підприємство демонструє високу стабільність і можливість розширення за рахунок значних фінансових резервів та масштабної виробничої бази. Водночас ТОВ "Бердичівський пивоварний завод" працює в умовах обмежених ресурсів, що вимагає більш гнучкого та ефективного управління. Фінансовий аналіз показав, що ПрАТ "Оболонь" має вищий рівень фінансової автономії та здатність до масштабного інвестування, тоді як ТОВ "Бердичівський пивоварний завод" змушене адаптувати свої бізнес-моделі для мінімізації ризиків. Імітаційне моделювання продемонструвало, що за несприятливого економічного сценарію великі компанії мають вищий рівень стійкості, тоді як малі підприємства можуть швидше реагувати на зміни завдяки гнучкості управління.

Перспективи. На основі отриманих результатів можна визначити кілька перспективних напрямків для підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі. Оптимізація витрат за рахунок впровадження сучасних методів управління собівартістю та підвищення ефективності виробництва є одним із ключових напрямів. Диверсифікація ринків збуту дозволить компаніям зменшити залежність від внутрішнього ринку та забезпечити стабільні доходи за рахунок експорту. Інноваційні технології, такі як автоматизація виробництва та цифрові рішення в управлінні, сприятимуть зниженню витрат і підвищенню продуктивності.

Ключові слова: фінансова стійкість, конкурентоспроможність, імітаційне моделювання, грошові потоки, пивоварна галузь, ПрАТ "Оболонь", ТОВ "Бердичівський Пивоварний Завод", економічна нестабільність, управління ресурсами, ринки збуту.

Summary. *Introduction. Financial sustainability and competitiveness of enterprises operating within a single industry are key aspects of their long-term development, especially in conditions of economic instability. In this article, the activities of two representatives of Ukraine's brewing industry – PJSC "Obolon" and LLC "Berdychiv Brewery" – are examined. Despite operating in the same market, these enterprises exhibit significant differences in scale, cost structure, and strategies for adapting to external challenges, making their analysis particularly valuable for understanding the multifaceted functioning of the industry.*

Purpose. The main aim of the study is to evaluate the financial sustainability and competitiveness of enterprises in Ukraine's brewing industry and to develop recommendations for enhancing resource management efficiency, optimizing costs, and expanding sales markets. The study also aims to identify the key factors affecting the financial stability of enterprises of various scales and to reveal promising approaches for improving their competitiveness.

Materials and Methods. The research is based on the analysis of the financial statements of the two enterprises, as well as the application of simulation modeling of cash flows. To compare financial indicators, data from accounting and management reports for recent years were examined. The methodology includes the use of economic modeling, which allows for forecasting financial indicators under both optimistic and pessimistic scenarios of industry development. In addition, an analysis of the market environment was conducted, taking into account consumer demand, the level of competition, and macroeconomic factors that influence the financial sustainability of enterprises.

Results. The analysis revealed significant differences in resource management approaches and resilience to external economic challenges. PJSC "Obolon," as a large enterprise, demonstrates high stability and the ability to expand due to substantial financial reserves and a large-scale production base. In contrast, LLC "Berdychiv Brewery" operates under limited resource conditions, necessitating more flexible and efficient management. The financial analysis showed that PJSC "Obolon" has a higher level of financial autonomy and capacity for large-scale investments, whereas LLC "Berdychiv Brewery" must adapt its business models to minimize risks. Simulation modeling demonstrated that under unfavorable economic scenarios, large companies exhibit greater resilience, while smaller enterprises can respond more quickly to changes due to management flexibility.

Prospects. Based on the results obtained, several promising directions can be identified for enhancing the competitiveness of enterprises in the industry. Cost optimization through the implementation of modern cost management methods and increased production efficiency is one of the key directions. Diversification of sales markets will allow companies to reduce their dependence on the domestic market and secure stable revenues through exports. Innovative technologies, such as production automation and digital management solutions, will contribute to cost reduction and increased productivity.

Keywords: *financial sustainability, competitiveness, simulation modeling, cash flows, brewing industry, PJSC "Obolon", LLC "Berdychiv Brewery", economic instability, resource management, sales markets.*

Постановка проблеми. У кризових умовах сучасної економіки здатність підприємств зберігати фінансову стійкість і конкурентоспроможність стає одним із найважливіших факторів їхнього довгострокового розвитку. Зростаючий тиск глобальних викликів, таких як нестабільність ринків, інфляційні процеси, воєнні конфлікти та інші кризи, змушує бізнес адаптуватися до нових реалій. Від рівня ефективності управління фінансовими ресурсами та стратегічного планування залежить не лише виживання підприємств, а й їх здатність зберігати конкурентні позиції на ринку.

Стабільність і успішність підприємства визначаються його здатністю забезпечувати ефективне використання ресурсів, швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі та впроваджувати інноваційні підходи до управління. Водночас, підприємства різного масштабу мають суттєво різні можливості для адаптації до економічних викликів. Великі компанії можуть покладатися на широкий доступ до ресурсів і масштабність операцій, тоді як малі підприємства зазвичай змушені робити акцент на гнучкості та оперативності.

Дана робота досліджується, як різні аспекти фінансової стійкості впливають на конкурентоспроможність підприємств у нестабільних економічних умовах. Використання сучасних методів економічного аналізу, зокрема імітаційного моделювання, дозволяє більш глибоко оцінити вплив різних факторів на фінансовий стан бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових дослідженнях конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємств значний внесок зробили зарубіжні вчені, зокрема Портер М., Барні К., Кей Дж., а

також українські дослідники, такі як Геєць В. М., Москвіченко І. В., Чебанова Т. В. та Крисюк Л. І [1]. Їхні праці формують основу для дослідження питань управління фінансовими ресурсами, адаптації до зовнішніх викликів та стратегічного розвитку підприємств.

Метою статті. Дослідження фінансової стійкості підприємств пивоварної галузі України на прикладі ПрАТ "Оболонь" та ТОВ "Бердичівський пивоварний завод". У рамках дослідження передбачається поетапний аналіз кожного з підприємств, що включатиме оцінку їхніх фінансових показників, адаптивності до ринкових умов та здатності до розвитку. Спочатку буде проведено детальний аналіз ПрАТ "Оболонь" як представника великого бізнесу з високим рівнем інтеграції у національну економіку. Далі буде проаналізовано ТОВ "Бердичівський пивоварний завод", який є прикладом регіонального виробника, що функціонує у межах локальних ринків.

Порівняльний аналіз цих підприємств дозволить виявити основні відмінності в підходах до забезпечення фінансової стійкості та виявити переваги і недоліки обраних моделей діяльності. На основі отриманих результатів будуть розроблені рекомендації, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності підприємств та зміцнення їхньої позиції на ринку, з урахуванням сучасних економічних викликів та тенденцій розвитку галузі.

Виклад основного матеріалу. Ринок пива в Україні відіграє ключову роль у національній економіці, оскільки його ефективне функціонування призводить до значного збільшення доходу державного бюджету та створення додаткових робочих місць у сферах роздрібної торгівлі, ресторанного та готельного бізнесу. Дослідження, проведені незалежним експертно-аналітичним центром BRDO, показують, що кожне робоче місце в пивоварній галузі може створити від 5 до 7 робочих місць у суміжних секторах. Це пояснюється наявністю тісних комерційних зв'язків з виробниками технологічного обладнання для пивоварів, постачальниками

сировини з агропромислового комплексу та підприємствами логістики, роздрібною торгівлі та послуг.

ПрАТ "Оболонь" – один із лідерів українського пивоварного ринку, відомий своєю високою якістю продукції та значним економічним внеском у розвиток галузі. Підприємство розташоване у Києві, що забезпечує доступ до унікальних водних ресурсів, які використовуються у виробництві. "Оболонь" спеціалізується на виробництві пива, алкогольних та безалкогольних напоїв, а також мінеральної води. Завдяки інноваціям, масштабним виробничим потужностям та широкій дистрибуції, компанія утримує лідерські позиції на ринку[2].

Для аналізу економічної безпеки підприємства був обраний показник кешфлоу (грошовий потік). Ефективне управління грошовими потоками є ключовим елементом стійкості та життєздатності підприємства в умовах ринкових та економічних труднощів. Кешфлоу вказує на те, наскільки легко підприємство може перетворити свої активи в готівку, не втрачаючи при цьому значну частину їхньої вартості. Це важливо для забезпечення платоспроможності підприємства та виконання своїх фінансових зобов'язань [1].

Підприємство може мати прибуток за обліковими стандартами, але важливо також спостерігати за тим, як грошові потоки впливають на його фінансовий стан. Наявність достатньої готівки може допомогти уникнути фінансових труднощів та забезпечити стабільність діяльності.

Для моделювання діяльності підприємства використовувались показники, наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Фінансові показники ПрАТ "Оболонь"

Показник	Період	
	Факт (2022)	Факт(2023)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	2589423	3364824
Фінансові витрати (нараховані проценти)	122418	22209
ЕВІТ	2153012	2935314
Податок на прибуток від звичайної діяльності (-)	258448	401146
CAPEX		132189
Основні засоби	3464064	3596253
Амортизація	313993	338508
Збільшення (зменшення) забезпечень	4292	68793
Ставка дисконтування (WACCs), в %	25,3	25,3

Джерело: пораховано автором за допомогою фінансових звітів «Оболонь» [2; 3]

Грошовий потік визначає можливість підприємства здійснювати інвестиції. Здатність генерувати внутрішній грошовий потік може визначити, наскільки ефективно підприємство може розвивати свою діяльність, впроваджувати нові технології та конкурувати на ринку.

Отже, аналіз кешфлоу дозволяє підприємству виявляти та оцінювати ризики, пов'язані з нестачею готівки в певний період. Це дозволяє підприємству приймати належні рішення для зменшення ризиків і забезпечення стійкості в умовах невизначеності.

Також, грошовий потік відіграє ключову роль у процесі планування та бюджетування. Підприємство може визначити свої фінансові цілі та витрати, враховуючи очікувані грошові потоки.

Тому, вибір такого показника для оцінки фінансової стійкості підприємства, виглядає розумним кроком, оскільки грошовий потік є ключовим інструментом для ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства та визначення його стійкості в довгостроковій перспективі.

Побудуємо модель розрахунку кешфлоу підприємства у період t [4]:

$$CF_t = Sales_t \cdot growth - FL_t - Sales_t \cdot tax + Amortisation_t + Capex_t$$

$Sales_t$ – фінансові результати діяльності підприємства,

$growth$ – рівень зростання продажів,

FL_t – фінансові витрати,

$Amortisation_t$ – амортизація,

$Capex_t$ – забезпечення.

Тоді приведений грошовий потік за певний період діяльності підприємства визначається за формулою[4]:

$$CF = \sum_{t=1}^T \frac{CF_t}{((1 + WACC) \cdot (1 + i))^t}$$

$WACC$ – ставка дисконтування,

i – рівень інфляції.

Вхідними даними нашої моделі є $WACC$, $Sales$, $Amortisation$, $Capex$, які задають умови діяльності компанії на рівні 2022 року.

Змінними моделі є $growth$, FL , i .

Проаналізуємо вплив цих змінних параметрів на грошовий потік підприємства. Метод Монте-Карло – це статистичний підхід, що застосовує випадкові числа та змінні величини для моделювання поведінки системи і отримання числових результатів [5].

Задамо значення параметрів моделі на рівні 2023 року

$growth = 5\%$,

$FL = 87\% Sales$,

$i = 5,3\%$.

Генерацію випадкових чисел будемо здійснювати за нормальним розподілом з середньоквадратичних відхиленням для FL , i 0.02, а для $growth$ 0.01.

Кількість ітерацій моделювання оберемо 1000.

Результати моделювання за заданими умовами наведені на рис.3.2.

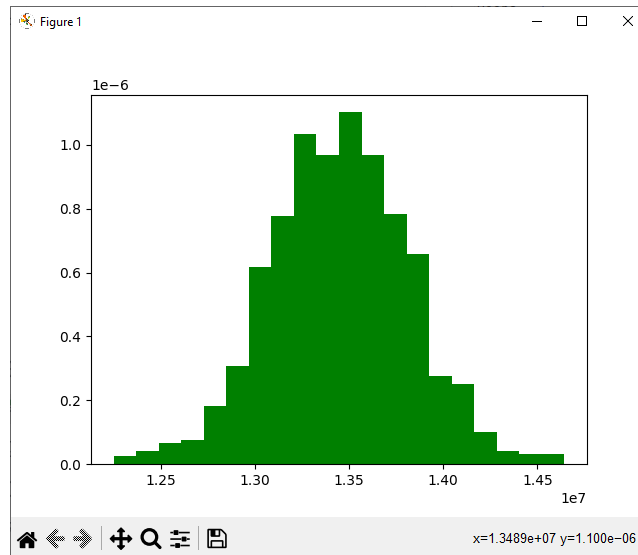

Рис. 1. Грошовий потік підприємства при збереженні умов навколишнього середовища ПрАТ «Оболонь»

Джерело: побудовано за моделлю автором за допомогою мови програмування Python

Аналіз результатів моделювання показує, що середній грошовий потік підприємства складатиме $1.349 \cdot 10^7$ тис.грн.

Це свідчить про здатність ПрАТ "Оболонь" підтримувати стабільність своєї фінансової діяльності навіть за умов збереження поточних економічних тенденцій. Високий рівень грошового потоку дозволяє підприємству забезпечувати виконання своїх фінансових зобов'язань, здійснювати інвестиції у розвиток виробничих потужностей, а також підтримувати платоспроможність. Такий результат підкреслює ефективність управління ресурсами компанії та її готовність до можливих змін на ринку, що сприяє збереженню конкурентних переваг.

Проаналізуємо ситуацію при песимістичному розвитку ситуації, коли збережеться темпи діяльності підприємства, але війнні дії призведуть до зменшення зростання та збільшення інфляції:

$$growth = 2\%,$$

$$FL = 87\% Sales,$$

$$i = 20\%.$$

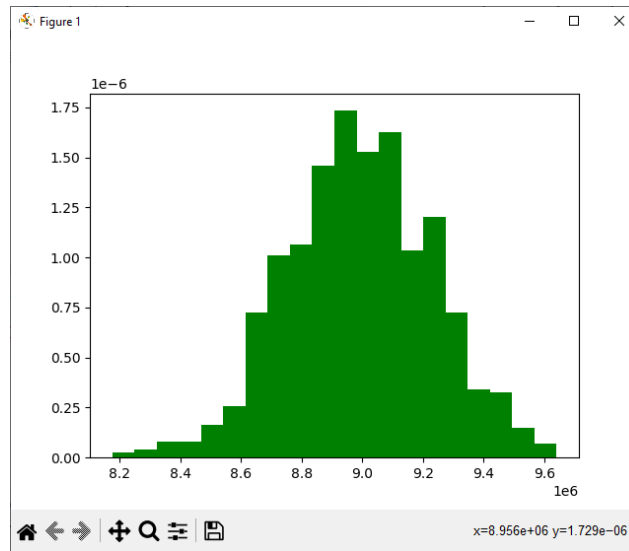

Рис. 2. Грошовий потік підприємства при збільшенні інфляції та витрат ПрАТ «Оболонь»

Джерело: побудовано за моделлю автором за допомогою мови програмування Python

Аналіз результатів моделювання показує, що середній грошовий потік підприємства в цьому випадку складатиме $8,956 \cdot 10^6$ тис.грн., тобто скоротиться на 32%. У підприємства будуть проблеми з забезпеченням своєї діяльності. Така динаміка свідчить про зростання ризиків для підприємства, зокрема пов'язаних із виконанням фінансових зобов'язань, підтриманням поточних операцій та інвестиційною діяльністю. Значне скорочення грошового потоку може ускладнити можливість підприємства своєчасно реагувати на ринкові виклики, зберігаючи при цьому фінансову стійкість і конкурентоспроможність.

Розглянемо ситуацію при погіршенні економічних умов, але зі зростанням загальних обсягів продажу кожний рік на 10%

$growth = 10\%$,
 $FL = 87\% Sales$,
 $i = 20\%$.

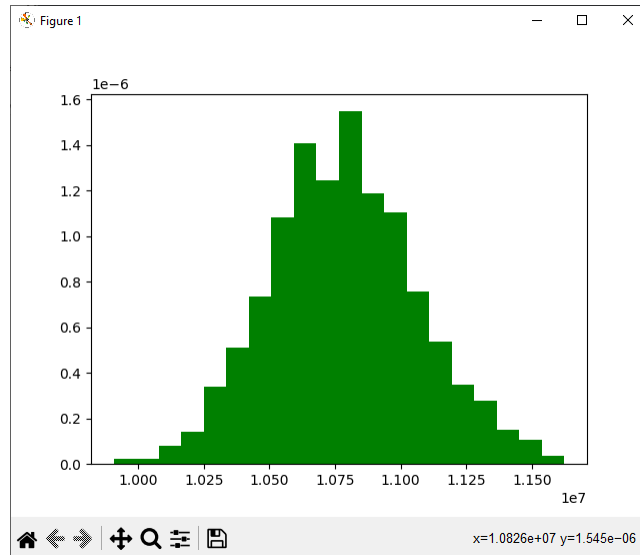

Рис. 3. Грошовий потік підприємства при збільшенні інфляції та витрат та збільшенні продажів ПрАТ «Оболонь»

Джерело: побудовано за моделлю автором за допомогою мови програмування Python

Аналіз результатів моделювання показує, що середній грошовий потік підприємства в цьому випадку складатиме $1,08 \cdot 10^7$ тис.грн., тобто скоротиться на 15% порівняно з оптимістичним сценарієм.

Незважаючи на негативний вплив інфляції та зростання витрат, підприємство демонструє здатність адаптуватися до складних економічних умов за рахунок підвищення рівня продажів. Скорочення грошового потоку є суттєвим, але не критичним, що свідчить про прийнятний рівень втрат. Такий результат підкреслює важливість ефективного управління продажами як інструменту для збереження фінансової стійкості навіть у несприятливих ринкових умовах.

Тепер перейдемо до аналізу ТОВ "Бердичівський пивоварний завод", який є важливим представником пивоварної галузі на регіональному рівні. Це підприємство спеціалізується на виробництві та реалізації пивної продукції і розташоване в місті Бердичів Житомирської області[6]. Завод

має багаторічну історію та здобув високу репутацію серед споживачів завдяки своїм традиційним рецептурам та якісній продукції.

ТОВ "Бердичівський пивоварний завод" є активним учасником професійних конкурсів, де його продукція неодноразово визнавалася однією з найкращих у своїй категорії. За час свого існування підприємство здобуло понад 30 нагород, включаючи відзнаки Всеукраїнського конкурсу якості "100 найкращих товарів України"[6]. Ці досягнення демонструють високий рівень професійності та конкурентоспроможності заводу в умовах динамічного ринку.

Підприємство орієнтоване на локальний ринок, що дозволяє йому гнучко реагувати на зміну споживчих вподобань і підтримувати близькі відносини з клієнтами. Завдяки цьому "Бердичівський пивоварний завод" зберігає свою нішу навіть у складних економічних умовах. Однак обмежені масштаби діяльності й ресурсів ставлять перед підприємством виклики, пов'язані з фінансовою стійкістю, необхідністю модернізації виробничих потужностей та збереженням конкурентних переваг.

Аналіз діяльності заводу дозволить оцінити його поточний фінансовий стан, виявити потенційні ризики та розробити рекомендації для підвищення ефективності функціонування й адаптивності до зовнішніх змін. Дослідження допоможе зрозуміти, які інструменти фінансового управління можуть бути найбільш дієвими для забезпечення стійкого розвитку невеликих підприємств пивоварної галузі.

Для моделювання діяльності підприємства використовувались фінансові показники, наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Фінансові показники ТОВ "Бердичівський пивоварний завод"

Показник	Період	
	Факт (2022)	Факт(2023)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	40192	69162
Фінансові витрати (нараховані проценти)	0	0
ЕВІТ	20629	48248
Податок на прибуток від звичайної діяльності (-)	3991	7419
CAPEX		12510
Основні засоби	91683	104193
Амортизація	19563	20914
Збільшення (зменшення) забезпечень	4292	7892
Ставка дисконтування (WACCs), в %	23,29	23,29

Джерело: пораховано автором за допомогою фінансових звітів ТОВ "Бердичівський пивоварний завод" [7]

Для аналізу фінансової стійкості ТОВ "Бердичівський пивоварний завод" буде використано ту ж модель розрахунку грошового потоку (кешфлоу), що застосовувалася для ПрАТ "Оболонь". Це дозволить забезпечити єдність підходу та порівнянність отриманих результатів. Використовуючи модель, що враховує ключові фінансові показники підприємства, рівень зростання продажів, фінансові витрати, амортизацію та забезпечення, ми зможемо оцінити динаміку грошових потоків заводу.

Імітаційне моделювання на основі методу Монте-Карло допоможе проаналізувати вплив змін зовнішніх і внутрішніх факторів на фінансовий стан підприємства. Такий підхід дозволяє не лише виявити ризики, але й оцінити здатність заводу до адаптації в умовах економічної невизначеності. Отримані результати дадуть змогу зробити висновки про фінансову стабільність "Бердичівського пивоварного заводу" та визначити можливі шляхи для підвищення його конкурентоспроможності.

Задамо значення параметрів моделі на рівні 2023 року

$$growth = 5\%,$$

$FL = 70\% \text{ Sales,}$

$i = 5,3\%.$

Генерацію випадкових чисел будемо здійснювати за нормальним розподілом з середньоквадратичних відхиленням для FL , i 0.02, а для $growth$ 0.01.

Кількість ітерацій моделювання оберемо 1000.

Результати моделювання за заданими умовами наведені на рис.4

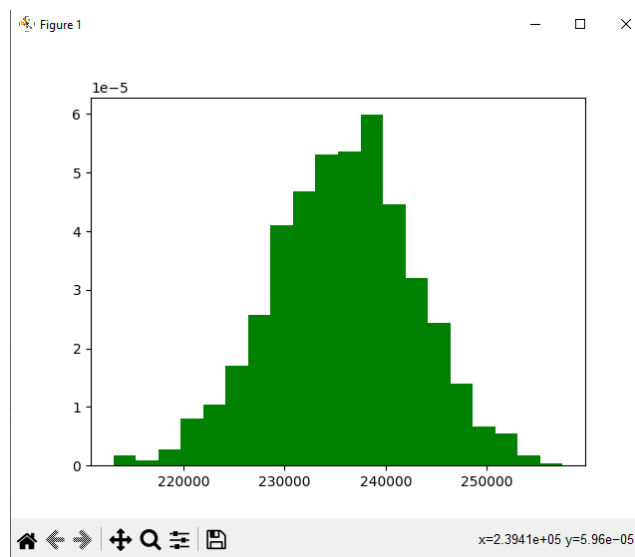

Рис. 4. Грошовий потік підприємства при збереженні умов навколишнього середовища ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Джерело: побудовано за моделлю автором за допомогою мови програмування Python

Аналіз результатів моделювання показує, що середній грошовий потік підприємства складатиме $2.394 \cdot 10^5$ тис.грн.

Це свідчить про здатність підприємства підтримувати свою операційну діяльність у стабільному режимі, хоча й зі значно меншими фінансовими ресурсами, ніж у випадку ПрАТ "Оболонь". На відміну від "Оболоні", яка демонструє масштабні грошові потоки, "Бердичівський пивоварний завод" функціонує в умовах обмежених ресурсів, характерних для регіональних підприємств.

Ця різниця пояснюється різними масштабами бізнесу, структурою витрат та доступом до ринків збуту. "Оболонь" має значно більші виробничі

потужності, широку географію реалізації та доступ до більшого обсягу інвестицій, тоді як "Бердичівський пивоварний завод" зосереджений на локальних ринках, що обмежує його фінансові можливості. Незважаючи на це, обидва підприємства демонструють фінансову стійкість у своїх сегментах ринку, хоча для "Бердичівського пивоварного заводу" ключовим викликом залишається ефективне управління обмеженими ресурсами для підтримки конкурентоспроможності.

Проаналізуємо ситуацію при песимістичному розвитку ситуації, коли збережеться темп діяльності підприємства, але воєнні дії призведуть до зменшення зростання та збільшення інфляції:

$$growth = 2\%,$$

$$FL = 70\% Sales,$$

$$i = 20\%.$$

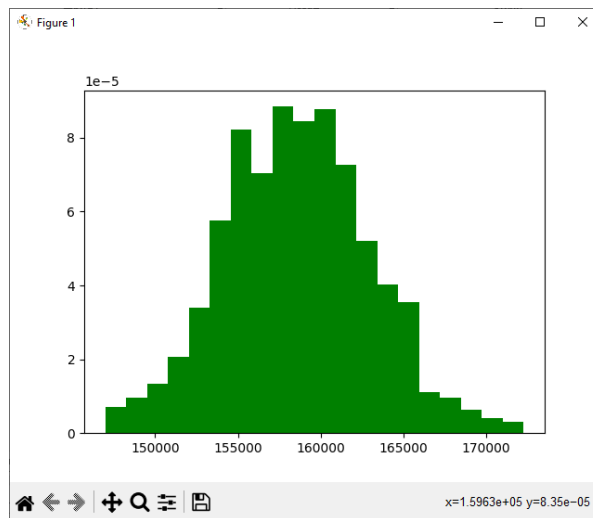

Рис. 5. Грошовий потік підприємства при збільшенні інфляції та витрат ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Джерело: побудовано за моделлю автором за допомогою мови програмування Python

Аналіз результатів моделювання показує, що середній грошовий потік підприємства в цьому випадку складатиме $1,6 \cdot 10^5$ тис.грн., тобто скоротиться на 33,2%. У підприємства будуть проблеми з забезпеченням своєї діяльності.

Таке скорочення суттєво впливає на фінансову стабільність підприємства, створюючи ризики для виконання його операційної діяльності та забезпечення поточних фінансових зобов'язань.

У порівнянні з ПрАТ "Оболонь", яке також демонструє скорочення грошового потоку в песимістичному сценарії, "Бердичівський пивоварний завод" стикається з більш критичними викликами. Менші масштаби діяльності та локальний ринок збуту обмежують його можливості адаптації до різких змін макроекономічних умов. Водночас обидва підприємства в цьому сценарії демонструють необхідність у посиленні управлінських рішень та пошуку додаткових джерел фінансової підтримки для збереження своєї життєздатності в умовах економічної нестабільності.

Розглянемо ситуацію при погіршенні економічних умов, але зі зростанням загальних обсягів продажу кожний рік на 10%

$$growth = 10\%,$$

$$FL = 70\% Sales,$$

$$i = 20\%.$$

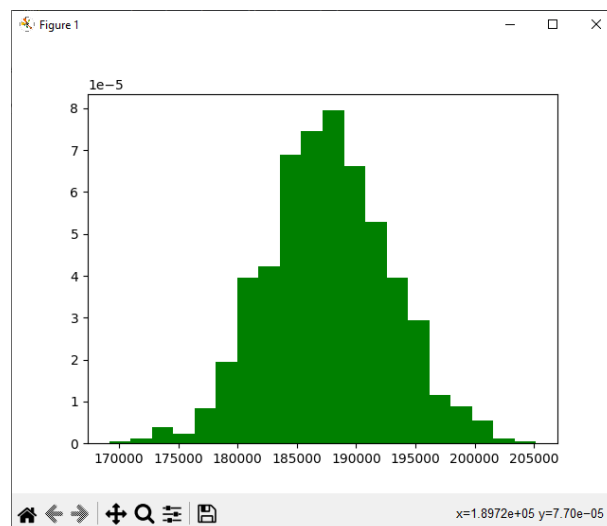

Рис. 6. Грошовий потік підприємства при збільшенні інфляції та витрат та збільшенні продажів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Джерело: побудовано за моделлю автором за допомогою мови програмування Python

Аналіз результатів моделювання показує, що середній грошовий потік підприємства в цьому випадку складатиме $1,90 \cdot 10^5$ тис.грн., тобто скоротиться на 20% порівняно з оптимістичним сценарієм.

Незважаючи на несприятливі зовнішні умови, збільшення обсягів продажу суттєво пом'якшує вплив негативних факторів, дозволяючи підприємству утримувати стабільність.

У порівнянні з ПрАТ "Оболонь", яке в аналогічних умовах демонструє менше скорочення грошового потоку завдяки своїм масштабам і ресурсам, "Бердичівський пивоварний завод" підтверджує свою здатність до адаптації навіть із обмеженими можливостями. Результати показують, що для невеликих регіональних підприємств ключовим є активне збільшення продажів як механізму компенсації зовнішніх негативних факторів. Це дозволяє зменшити ризики, пов'язані з фінансовою нестабільністю, і забезпечити життєздатність навіть у складних ринкових умовах.

Проведений аналіз показує, що запас міцності у невеликих підприємств є досить невисоким. Продовження економічних проблем, пов'язаних з війною та іншими кризовими явищами для невеликих підприємств може стати тягарем, який призведе до їх банкрутства. Навіть при збільшенні обсягів попиту на продукцію при збереженні кризових явищ для невеликих підприємств все одно залишає ситуацію більш загрозливою, тоді як великі підприємства доволі легко з такими проблемами справитися.

Для підвищення конкурентоспроможності як ПрАТ "Оболонь", так і ТОВ "Бердичівський пивоварний завод", необхідно враховувати специфіку їх діяльності, масштаби бізнесу та виклики, спричинені війною. Обидва підприємства стикаються із суттєвими ризиками через економічну нестабільність, інфляцію, порушення логістичних ланцюгів і зниження купівельної спроможності населення. У таких умовах стратегічні підходи до управління повинні бути адаптовані до кризових обставин.

ПрАТ "Оболонь", як велике підприємство, має можливість підтримувати свою конкурентоспроможність через активну диверсифікацію ринків збуту, включаючи експорт. Під час війни такі ринки можуть стати критично важливими для збереження доходів, оскільки внутрішній попит може залишатися нестабільним. Підприємству також варто інвестувати у створення гнучких виробничих ланцюгів, які можуть швидко адаптуватися до змін у постачанні сировини чи енергії. Розробка продукції з доданою вартістю, наприклад, преміальних напоїв, може забезпечити вищий дохід навіть за зниження загального обсягу продажів.

ТОВ "Бердичівський пивоварний завод", будучи регіональним виробником, стикається з більшими ризиками у зв'язку з війною, оскільки його залежність від локального ринку є вищою. Важливо скористатися відносною близькістю до споживачів для забезпечення швидкого постачання та побудови лояльності клієнтів. Розвиток співпраці з місцевими закладами торгівлі, ресторанами та готелями може стати ефективним способом зберегти обсяги продажів. Крім того, підприємство може зосередитися на створенні резервів для забезпечення стабільності у разі перебоїв із сировиною чи енергоресурсами.

Обидва підприємства повинні враховувати наслідки війни для управління грошовими потоками. У поточних умовах важливо створювати фінансові буфери, які дозволять підтримувати операційну діяльність у разі раптового зниження доходів. Впровадження технологій для детального аналізу фінансових ризиків та планування може допомогти уникнути касових розривів.

Підприємствам також варто зосередитися на соціальній відповідальності, що є актуальним під час війни. Підтримка місцевих громад, створення робочих місць та участь у благодійних ініціативах можуть підвищити довіру до бренду, забезпечуючи емоційну прив'язку клієнтів. Для ПрАТ "Оболонь" це може бути масштабна допомога

постраждалим регіонам, а для ТОВ "Бердичівський пивоварний завод" – підтримка локальної спільноти [8].

Війна вимагає від підприємств не лише адаптації, а й здатності проактивно працювати на перспективу. Для цього важливо впроваджувати інновації, шукати нові ринки, зміцнювати фінансову стійкість і залишатися близькими до своїх клієнтів. Кожне з підприємств, використовуючи свої сильні сторони, має можливість не тільки вижити, а й забезпечити довгостроковий розвиток у складних умовах.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз фінансової стійкості двох представників пивоварної галузі України – ПрАТ "Оболонь" та ТОВ "Бердичівський пивоварний завод" – із використанням імітаційного моделювання грошових потоків. Проведене дослідження дозволило оцінити вплив різних сценаріїв розвитку, зокрема песимістичних умов економічної нестабільності та сприятливих перспектив із зростанням обсягів продажу, на фінансовий стан підприємств. Отримані результати надали цінну інформацію про здатність підприємств адаптуватися до зовнішніх викликів і зберігати фінансову стійкість за різних умов.

Особливо важливим є те, що аналіз охопив підприємства з різними масштабами діяльності. ПрАТ "Оболонь", будучи великим гравцем із широким ринком збуту та потужними ресурсами, демонструє значний запас фінансової міцності, що дозволяє витримувати серйозні зовнішні впливи та продовжувати розвиватися навіть у кризових умовах. ТОВ "Бердичівський пивоварний завод", натомість, представляє локальне регіональне підприємство з обмеженим доступом до ресурсів і ринків, що робить його більш вразливим до змін у зовнішньому середовищі. Проте навіть мале підприємство, використовуючи певні стратегічні рішення, зокрема збільшення обсягів продажу та оптимізацію витрат, може забезпечити стабільність та розвиток.

Значущість проведеного дослідження полягає в тому, що воно показує універсальність імітаційного моделювання як інструмента для оцінки фінансової стійкості підприємств незалежно від їхнього розміру. Аналіз продемонстрував, що навіть у складних економічних умовах підприємства можуть використовувати цей інструмент для прогнозування грошових потоків, оцінки ризиків та розробки ефективних стратегій управління. Порівняльний аналіз дозволив виявити, що великі підприємства мають більше можливостей для маневру, проте малі підприємства, завдяки своїй гнучкості, також здатні швидко адаптуватися до нових умов, якщо використовують ефективні фінансові інструменти.

Результати дослідження підкреслюють важливість розробки та впровадження стратегічного управління для обох типів підприємств. Для великих компаній, таких як "Оболонь", це можуть бути довгострокові інвестиції, орієнтовані на розширення ринків збуту, інновації у виробництві та посилення експортного потенціалу. Для малих підприємств, як "Бердичівський пивоварний завод", пріоритетом є оптимізація операційних витрат, пошук нових каналів реалізації продукції та формування фінансових резервів.

Загалом, проведене дослідження підтвердило, що фінансова стійкість підприємств залежить від здатності адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, незалежно від їхнього масштабу. Аналіз двох підприємств дозволив отримати ширше розуміння того, як бізнеси різного розміру можуть реагувати на економічні виклики та зберігати конкурентоспроможність, що робить це дослідження цінним для подальшого розвитку як галузі в цілому, так і кожного підприємства окремо.

Література

1. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент: підручник. Київ: КНЕУ, 2005. 398 с.

2. Оболонь: вебсайт. URL: <https://obolon.ua/ua> (дата звернення: 01.03.2025).

3. Доступ до корпоративної інформації ПрАТ «Оболонь»: офіційний вебсайт. URL: <https://clarity-project.info/edr/05391057/finances> (дата звернення: 01.03.2025).

4. Tarnavska V. V., Mazhara G. A. Modeling the Economic Security of the "Nova Poshta" Enterprise for Assessing Financial Stability in the Conditions of Global Challenges and Crisis Situations. *Herald of the Economic Sciences of Ukraine*. 2023. No. 2(45). P. 7781. [https://doi.org/10.37405/17297206.2023.2\(45\).7781](https://doi.org/10.37405/17297206.2023.2(45).7781).

5. Імітаційне моделювання систем і процесів у телекомунікаціях. Київ, 2022. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstream/s/de7cd488-c9a3-433a-b6ce-a5dacff9e9dd/content> (дата звернення: 01.03.2025).

6. Продукція Бердичівського пивоварного заводу. *berdpivo.com.ua*. URL: <https://berdpivo.com.ua/products/> (дата звернення: 01.03.2025).

7. Доступ до корпоративної інформації ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»: офіційний вебсайт. URL: <https://clarityproject.info/edr/05418342/finances> (дата звернення: 01.03.2025).

8. Короткова О.В. Інвестиційна привабливість підприємства та методики її оцінювання. *Ефективна економіка*. 2013. № 6.

References

1. Blank, I. O. *Investment Management: A Textbook*. Kyiv: KNEU, 2005. 398 pages.
2. *Obolon: website*. URL: <https://obolon.ua/ua>.
3. Access to corporate information of PJSC "Obolon": official website. URL: <https://clarity-project.info/edr/05391057/finances>.

4. Tarnavska, V. V., and Mazhara, G. A. "Modeling the Economic Security of the 'Nova Poshta' Enterprise for Assessing Financial Stability in the Conditions of Global Challenges and Crisis Situations." *Herald of the Economic Sciences of Ukraine*, 2023, No. 2(45), p. 7781. [https://doi.org/10.37405/17297206.2023.2\(45\).7781](https://doi.org/10.37405/17297206.2023.2(45).7781).

5. *Simulation modeling of systems and processes in telecommunications*. Kyiv, 2022. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/de7cd488-c9a3-433a-b6ce-a5dacff9e9dd/content>.

6. Products of Berdychiv Brewery. *berdpivo.com.ua*. URL: <https://berdpivo.com.ua/products/>.

7. Access to corporate information of LLC "Berdychiv Brewery": official website. URL: <https://clarityproject.info/edr/05418342/finances>.

8. Korotkova, O. V. "Investment Attractiveness of an Enterprise and Methods of Its Evaluation." *Effective Economics*, 2013, No. 6.